

A betlenfalvi kastély

2009 július 17. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása

Még nincs értékelve

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejt?zköd? Magyarország eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmetlenül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

Másfél évszázada sincs, hogy a modern kori földrajztudomány – majd a turisztikai ipar – felfedezte a Tátrát. Még a hegység közismert neve sem régebbi: az 1850-es évekig az Anonymus által is lejegyzett Turturként (monte Turtur) ismerték el?deink. Déli lábánál, a Hernád, a Vág és a Poprád vízválasztójánál (az els? a Tiszába, a Vág nyugat felé a Dunába, a harmadik folyó a Visztulával a Balti-tengerbe igyekszik!), a letelepedett magyarok gyep?je védte a lengyelekkel határos vidéket. A kés?bbi Szepes megye ?se tíz Hernád-völgyi királyi lándzsásfalu közössége volt, amely „Sedes superior nobilium X Lanceatorum comitatus Scepusiensis” néven már a tatárjárás el?tt megalakult – a történelmi Magyarország legels? önigazgatásaként –, s csak 1803-ban olvadt be a vármegyébe. IV. Béla király 1243-ban kelt oklevele nem új kiváltságokat ad a nemesi széknek, hanem régi el?jogait er?síti meg. A tíz egykori szabad határ?rközség egyike Betlenfalu, a ma ötszáz lakosú Betlanovce.

A parányi falu legrégibb emlékét, a gótikus templomot a XVIII. században alaposan átépítették. Szerencsésen megmaradt azonban a település közepén álló kastély, amely a legkorábbi fels?-magyarországi reneszánsz stílusú m?emlék. A szabályos téglalap alaprajzú, udvar nélküli, egyemeletes épületet úgynevezett pártázat díszíti, amely divatszer?en elterjedt a XVI–XVII. századi Felvidéken, f?ként a Lengyelországgal határos Szepességben és Sáros vármegyében. Ez az eredetileg Itália földjér?l származó, koronaszer? díszít?elem nagy kerül?vel, a prágai, krakkói és sziléziai kereskedelmi kapcsolatok révén jutott el hozzánk, majd vált legészakibb tájaink jellemz? motívumává.

A betlenfalvi kastélyt 1564 és 1568 között építette Faigell Péter és neje, Probst Heléna. E tényt a földszinti bejárat fölötti kett?s családi címer, a P. F. monogram és évszám, illetve az emeleti erkélykijáró vakolatdíszér?l leolvasható második dátum, valamint a H. P. névbet?k s latin feliratok tanúsítják. A feleség polgári hangzású neve mögött egy híres família leánya rejt?zik. Probst kisasszony apja, Cyriak Probst gazdag szepesi szász patrícius, édesanyja azonban a kés? középkori magyar történelem egyik leghatalmasabb családjából származó Thurzó Magdolna. A nádort, országbírót, kincstárnokokat és f?kapitányokat adó dinasztia – amelynek grófi rangra emelkedett tagjai az 1500-as években a felvidéki és sziléziai bányák jövedelmét kezelték, családi-üzleti kapcsolatban álltak az augsburgi Fuggerekkel – ?si fészke Betlenfalva volt. A dúsgazdag Thurzók már Mátyás uralkodása (1458–1490) alatt itáliai egyetemekre jártak, tanult fiaiakból udvari emberek lettek; a padovai, sienai, bolognai iskolai évkönyvekben a kastély építésének idején is több betlenfalvi Thurzó neve szerepel. Így érthet?, hogy a kor legfinomabb olasz stílusában építkeztek a Tátra vad vidékén.

A kicsinységében is méltóságot tükröz?, nemes arányú épületet – ámbár ott akkoriban nem kellett ellenségt?l tartani – vizesárok vette körül csapóhíddal. A sáncot kés?bb feltöltötték, az emeleten körbefutó, fából készített erkélyt a legutóbbi, 1955–60 közötti renováláskor építették vissza. A sokáig Faigell leszármazottak kezén maradt kastély a XX. század elején egy régészeti emlékeket gy?jt? polgáré volt, majd állami tulajdonba került, helyi hivatalként szolgált a legutóbbi id?kig. Néhány éve üres, ajtaját, földszinti ablakait belakatolták, és vasrácsokkal er?sítették meg. Ez a faluba

Ludwig Emil, mno.hu

Ajánló